

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Σήμερα, η κρίση, οι μεταβολές και αναδιατάξεις σε επίπεδο παραδοσιακών πολιτικών και κοινωνικοοικονομικών συστημάτων και αξιών επιβάλλουν την υιοθέτηση διαφοροποιημένων προσεγγίσεων. Στη σύγχρονη πλουραλιστική πολιτική και κοινωνική δημοκρατία δεν έχουν πια θέση τα δόγματα, οι μονομερείς αποφάσεις και ο κάθε μορφής συγκεντρωτισμός και κρατισμός.

Έχουν απορριφθεί στην πράξη, από την ίδια τη ζωή, ο αυταρχισμός και η ανεξέλεγκτη επιβολή είτε του κράτους "λεβιάθαν" είτε του ισχυρότερου ιδιώτη. Η πλήρης απόρριψη ή η αποθέωση της αγοράς, οι διχοτομικές προσεγγίσεις, η θεωρία του "μαύρου-άσπρου", των "καλών και των κακών", είτε ως ιδεολογήματα είτε ως πολιτική πράξη, ανήκουν στο παρελθόν.

Η ύπαρξη στα πλαίσια μιας κοινωνίας διαφορετικών συμφερόντων, ανταγωνισμών, εύλογων μεν αλλά συχνά αντιτιθέμενων ή και συγκρουόμενων μεταξύ τους κοινωνικών και οικονομικών αιτημάτων και στόχων, δεν συνεπάγεται ότι η επιζητούμενη ανάπτυξη περνάει αποκλειστικά από την αυταρχική επιβολή ενός μονομερώς αποφασισμένου εκσυγχρονισμού που μοιραία θα συνοδεύεται από την ένταση των συγκρούσεων και τη διάρρηξη της κοινωνικής συνοχής.

Ειδικά, σήμερα, η ρευστότητα που επικρατεί στο εξωτερικό μας περιβάλλον, τα νέα διεθνή δεδομένα, η ευρωπαϊκή πραγματικότητα και προοπτική, η αποσταθεροποίηση των κοινωνικών κερτημένων και η έκρηξη των κοινωνικών προβλημάτων, επιβάλλουν περισσότερο από οποτεδήποτε άλλοτε τη σύγκλιση μέσα στην αξιοποίηση του διαλόγου ουσίας και την υπεύθυνη στάση και συμμετοχή όλων των παραγωγικών και κοινωνικών συντελεστών στη συναπόφαση των κρίσιμων επιλογών και προτεραιοτήτων. Καθιστούν αναγκαία, ουσιαστικά, τη διαμόρφωση νέων μορφών κοινωνικής οργάνωσης, τη διαφοροποίηση του τρόπου

άσκησης της πολιτικής εξουσίας και την αλλαγή των μηχανισμών και διαδικασιών διαμόρφωσης των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών επιλογών.

Σ'αυτήν την κατεύθυνση ο *Τριμερής Κοινωνικός Διάλογος* αποτελεί τη βασική επιλογή-κλειδί, που πρέπει να ενθαρρυνθεί και να θεσμοθετηθεί. Σ'αυτό το πλαίσιο, οι κοινωνικοί εταίροι παύουν να παίζουν συρρικνωμένους ή συντεχνιακούς ρόλους. Μέσα από την ανάληψη νέων υπεύθυνων ρόλων συνδυαμορφώνουν τις κρίσιμες επιλογές και αναδεικνύονται σε βασικούς συντελεστές στα πλαίσια του σύγχρονου κοινωνικοπολιτικού γίγνεσθαι.

Το κράτος περιορίζει το παρεμβατικό του ρόλο στη θεσμοθέτηση "των κανόνων του παιγνιδιού", στην άρση των κατάφορων κοινωνικών ανισοτήτων, στη θεσμική αποκατάσταση και την ουσιαστική προστασία των *minimum* κοινωνικών δικαιωμάτων, στη θεσμική, δηλαδή διαμόρφωση των ορίων του σύγχρονου κράτους πρόνοιας, των ορίων του σύγχρονου κοινωνικού κράτους πέραν των οποίων μπορεί ελεύθερα να λειτουργεί η διαπραγμάτευση και η αγορά.

Μέσα από τον κοινωνικό διάλογο θα καταστεί δυνατή η διαρκής κοινωνική διαπραγμάτευση των κρίσιμων επιλογών και η χάραξη κατάλληλων εναλλακτικών πολιτικών που δεν θα αναδεικνύουν τις συγκρούσεις, αλλά, θα εναρμονίζουν τα κοινωνικά και οικονομικά συμφέροντα και αιτήματα. Θα δίνουν τον τόνο του "προς τα που θα κλίνει κάθε φορά η πλάστιγγα", και θα οδηγούν στη χάραξη μιας βασικής κοινωνικής συμφωνίας, με διάρκεια και δυναμική, ενός κοινωνικού συμβολαίου ικανού να διασφαλίσει την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό και την κοινωνική συνοχή.

Η κοινωνική διαπραγμάτευση, η συσχετισμένη αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών αιτημάτων σε όλα τα επίπεδα, και η συναπόφαση των επιλογών, είναι η μόνη διαδικασία διαμόρφωσης κοινά αποδεκτών λύσεων για όλα τα κρίσιμα ζητήματα της ελληνικής κοινωνίας.

Τα θέματα της ανάπτυξης, της οικονομίας, των επενδύσεων, των επιχειρήσεων, ο εκσυγχρονισμός των παραγωγικών και τεχνολογικών δομών, το θέμα της ιδιωτικοποίησης, η επιζητούμενη για τις επιχειρήσεις ευελιξία στις σημερινές συνθήκες έντασης του ανταγωνισμού, η τεχνολογική πολιτική και η εκπαίδευση, τα θέματα του φορολογικού και του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, της ανεργίας, της απασχόλησης, της επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης, των αμοιβών και των εργασιακών σχέσεων είναι ανάγκη να αντιμετωπισθούν στα πλαίσια του κοινωνικού διαλόγου συσχετισμένα.

Μόνο έτσι θα καταστεί δυνατή η διαμόρφωση κοινά αποδεκτών από τους κοινωνικούς συντελεστές ρυθμίσεων για τον τρόπο λειτουργίας των αγορών, ώστε και ο δυναμισμός που διαθέτει η αγορά ως ρυθμιστικός μηχανισμός να αξιοποιείται στο έπακρο, και παράλληλα αυτή να κατευθύνεται και να ελέγχεται, ώστε να μην αποτελέσει αυτοσκοπό αλλά εργαλείο κοινωνικής προόδου. Και το κυριότερο θα διαμορφωθεί μια βασική κοινωνική συμφωνία για την κοινωνική κατανομή των βαρών και του κόστους προσαρμογής στη νέα ευρωπαϊκή και διεθνή πραγματικότητα.

Τελικό στόχο του κοινωνικού διαλόγου και του κοινωνικού συμβολαίου θα αποτελέσει μακροπρόθεσμα η υπέρβαση της κρίσης από τη λειτουργία ενός οικονομικού συστήματος με αναβαθμισμένη τεχνολογική δομή και ποιότητα εργατικού δυναμικού, με εδραιωμένους τους θεσμούς του κοινωνικού διαλόγου, με την παρουσία ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού κράτους που θα

προνοεί για την υγεία, την εκπαίδευση, την εργασία και την ασφάλιση των πολιτών, στα πλαίσια μιας προσπάθειας σύγκλισης και μιας Ευρώπης με οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Βασική προϋπόθεση μιας τέτοιας πολιτικής θα αποτελέσει η ανάπτυξη ενός αντιστοιχισμένου με τις σύγχρονες ανάγκες διευρυμένου πλαισίου κοινωνικής συμμετοχής, με έμφαση στην *Τριμερή Ισομερή Συμμετοχή*, κράτους-κοινωνικών εταίρων και ανταγωνιστών, που θα αποτελέσει κεντρικά, και περιφερειακά όπου είναι δυνατόν, τη σπονδυλική στήλη του κοινωνικού διαλόγου, το μηχανισμό διεξαγωγής της κοινωνικής διαπραγμάτευσης, κατάρτισης του κοινωνικού συμβολαίου και τη δικλείδα διασφάλισης μιας δημοκρατικής, κοινωνικά αποδεκτής, διαφανούς και αξιόπιστης πορείας ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού.

Πρέπει επομένως, να προωθηθεί η συγκρότηση σε κεντρικό επίπεδο του *Εθνικού Κοινωνικού Συμβουλίου* με τη συμμετοχή της πολιτείας και των βασικών κοινωνικών-παραγωγικών συντελεστών και περιφερειακά αντίστοιχων οργάνων όπου το επιτρέπουν οι κατά τόπους συνθήκες.

Η εμπέδωση μιας νέας αντίληψης και κουλτούρας, η αλλαγή της στάσης και της νοοτροπίας κάθε πλευράς, η απομάκρυνση από βιώματα του παρελθόντος, από παραδοσιακές αντιλήψεις και πρακτικές, η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, η ανάπτυξη διαλόγου ουσίας, η υπέρβαση των στείρων ανταγωνισμών μεταξύ των φορέων άσκησης της πολιτικής και κοινωνικής εξουσίας, η δημιουργία θεσμικών προϋποθέσεων για την ανάπτυξη σύγχρονων, ισχυρών, αυτόνομων και ευέλικτων κοινωνικών κινήματων που με τη συμμετοχή τους θα εκφράζουν κάθε δυναμική κοινωνική συνιστώσα, αποτελούν στοιχεία αποφασιστικά μιας πορείας που θα εγγυάται τόσο την ομαλή λειτουργία της οικονομίας, την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό όσο και τα κοινωνικά δικαιώματα του πολίτη.

Τον υπεύθυνο αυτό κοινωνικό διάλογο ουσίας έπρεπε η πολιτεία να έχει ήδη θεσμοθετήσει και η κυβέρνηση να έχει δρομολογήσει. Έτσι σήμερα, αντί να προωθούνταν από την κυβέρνηση αλληπάλληλες, κρίσιμης σημασίας μονομερώς αποφασισμένες από αυτήν, θεσμικές τομές, έπρεπε να διεξάγεται ένας γόνιμος διάλογος ουσίας μεταξύ των κοινωνικών συντελεστών για το μέλλον της χώρας, της οικονομίας, της κοινωνίας. Τον κοινωνικό αυτό διάλογο, που ενώ όφειλε δεν δρομολόγησε η κυβέρνηση, αναλαμβάνουμε από σήμερα να προωθήσουμε, έστω και από τη θέση της αντιπολίτευσης εμείς, έχοντας συναίσθηση του υπεύθυνου ρόλου που καλούμαστε να διαδραματίσουμε σήμερα ως αντιπολίτευση και σύντομα ως κυβέρνηση.